

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2024. № 7.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.7.41>

УДК 658.14:657.92-021.321(477)

О. В. Григор'єва,

к. е. н., доцент, Національний університет

«Полтавська політехніка Імені Юрія Кондратюка», м. Полтава

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7524-7161>

І. В. Мінняйленко,

к. е. н., доцент, Національний університет

«Полтавська політехніка Імені Юрія Кондратюка», м. Полтава

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0388-6199>

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

О. Hryhoryeva,

PhD in Economics, Associate Professor,

National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic", Poltava

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7524-7161>

I. Miniailenko,

PhD in Economics, Associate Professor,

National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic", Poltava

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0388-6199>

FEATURES OF EVALUATING THE VALUE OF THE ENTERPRISE IN MODERN CONDITIONS

В статті розглянуто особливості оцінювання вартості підприємств в складних сучасних умовах, підкреслено, що оцінка вартості підприємства відноситься до складних питань управління фінансами підприємства, яка містить визначені процедури та етапи впровадження системи управління вартістю, проте поряд із внутрішньою фінансовою інформацією в процесі оцінки вартості підприємства необхідно аналізувати дані, що характеризують умови роботи підприємства у регіоні, галузі та економіці в цілому. Зазначено, що динамічне збільшення вартості бізнесу відбувається під впливом певних функцій його управління цінністю на основі всебічного розгляду всіх аспектів системи управління ефективністю підприємницької діяльності. На прикладі підприємства оптової торгівлі деталями та приладдям для сільськогосподарської техніки на ринку Полтавської області проведено оцінку процесів формування його вартості та запропоновано шляхи підвищення ефективності системи управління вартістю на підприємстві.

In modern conditions, business valuation becomes a tool of corporate governance. The dynamic increase in business value occurs under the influence of certain functions of its value management based on a comprehensive review of all aspects of the enterprise performance management system. An increase in the company's value is one of the indicators of the income growth of its owners. Traditional methods of financial analysis are based on the calculation of financial indicators and solely on the company's financial statements. However, along with internal information, it is necessary to analyze data that characterize the operating conditions of the enterprise in the region, industry, and economy as a whole in the process of business valuation.

In the modern economy, the concept of enterprise management based on the economic value indicator is widely used. But today, the country's economy in regions not affected by active military actions is experiencing difficult times, facing significant problems with the supply and use of raw materials, materials, and

energy resources. More and more, enterprises and companies in Ukraine encounter labor shortages and significant increases in prices for all types of resources against the backdrop of declining demand for goods and services. Therefore, it is necessary to determine the current market price of the enterprise, based on the assessment of the economic value of the business object and involving the implementation of a value assessment management system at the enterprise.

The approaches listed in the article are applied to the valuation of a real enterprise operating in the field of wholesale trade of parts for agricultural machinery in the Poltava region market. The conducted assessment allowed for the conclusion that the existing financial and economic potential is being used inefficiently and indicates the need for adjusting the financial function of the enterprise.

The further development strategy of the enterprise should be oriented toward maximizing the company's value. At the tactical management level, a mechanism for making value-oriented managerial decisions regarding the formation and use of resources, as well as the enterprise's current activities, should be implemented. This means that the managerial decision-making procedure at the enterprise should include a mandatory procedure for their examination (impact analysis) on the key indicators of the company's value formation.

Ключові слова: *оцінка вартості бізнесу, економічна додана вартість, система управління вартістю, фінансові показники, методи оцінки вартості*

Keywords: *business value estimation, economic added value, value management system, financial indicators, value estimation methods*

Постановка проблеми. В сучасних умовах оцінка вартості бізнесу стає інструментом корпоративного управління. Практика показує, що значна кількість корпорацій як ключову обирає стратегію збільшення вартості свого бізнесу, що обумовлено тим, що саме вартість бізнесу поступово стає критерієм оцінки ефективності функціонування будь якого суб'єкта

підприємницької діяльності. Динамічне збільшення вартості бізнесу відбувається під впливом певних функцій його управління цінністю на основі всебічного розгляду всіх аспектів системи управління ефективністю підприємницької діяльності. Тільки зростання вартості підприємства є загальною метою та критерієм ефективності для всіх учасників бізнесу і співпадає з їх різнобічними інтересами. Сьогодні власникам та керівництву потрібна інформація про цінність бізнесу для прийняття ефективних управлінських рішень. Іншими сторонами, які також зацікавлені у проведенні оціночної роботи виступають: державні органи (наглядові, аудиторські, контролюючі та інші органи), кредитні організації, страхові компанії, постачальники, інвестори, акціонери тощо. Збільшення вартості компанії - один із показників зростання доходів її власників. Традиційні методи фінансового аналізу базуються на розрахунку фінансових показників і лише на фінансовій звітності компанії. Однак поряд із внутрішньою інформацією в процесі оцінки вартості підприємства необхідно аналізувати дані, що характеризують умови роботи підприємства у регіоні, галузі та економіці в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У працях вчених та експертів за останні роки оцінці вартості бізнесу та стратегії економічного розвитку компаній приділяється значна увага. Основи теорії оцінки бізнесу були закладені у наукових роботах минулого століття, які дали перші визначення основних положень щодо визначення вартості бізнесу. Фундаментальні положення та основи методики визначення вартості підприємства закладені таким вченими як Т. Коллер, Т. Коупленд, які у своїх працях приділяли значну увагу питанням оцінки вартості компаній через систему корпоративного управління. Серед вітчизняних авторів, що розглядають питання оцінки вартості бізнесу необхідно відзначити праці таких вчених як Цибульської Е.І., Синілової О.М., Задеря Ю.М., Гамми Т.М. та інших. Проте сучасні умови здійснення економічної діяльності

вимагають урахування певних особливостей та факторів, які суттєвим чином впливають на вартість підприємств та компаній.

Постановка завдання. Метою статті є висвітлення особливостей оцінювання вартості підприємств в тих умовах, у яких вимушені сьогодні працювати підприємства та компанії України.

Виклад основного матеріалу. У сучасній економіці достатньо широко використовується концепція управління підприємством на основі показника економічної вартості, який досить успішно зарекомендував себе у багатьох країнах з розвинутою економікою. Але, на жаль, сьогодні економіка країни у регіонах, що не знаходяться у зоні ведення бойових дій, переживає скрутні години, є великі проблеми з постачанням та використанням сировини, матеріалів, енергоресурсів, все частіше підприємства та компанії України стикаються з дефіцитом робочої сили, суттєвим зростанням цін на всі види ресурсів на тлі зменшення попиту на товари та послуги. Тому власники бізнесу досить часто замислюються над продажем свого бізнесу. Для цього підприємцю необхідно визначити актуальну ринкову ціну підприємства, що ґрунтується на оцінці економічної вартості об'єкта бізнесу.

У теорії управління економічною вартістю оцінка і рівень використання капіталу як виробничого ресурсу, займає важливе місце. Оцінка вартості підприємства відноситься до складних питань управління фінансами підприємства. Ця процедура здійснюється безпосередньо на базі ринкової вартості – ймовірної суми грошей, за яку можлива купівля-продаж об'єкта на ринку. Згідно з Постановою кабінету Міністрів України «Про затвердження Національного стандарту №1 «Загальні засади оцінки майна та майнових прав» ринковою вартістю підприємства є вартість, за яку «можливі відчуження об'єкта оцінювання на ринку подібного майна на дату оцінки за угодою, укладеним між покупцем і продавцем» [2].

Підприємства потребують проведення оцінки вартості підприємства при [3]:

- ✓ здійсненні операцій купівлі-продажу акцій або у випадку додаткової емісії акцій;

- ✓ здійсненні операцій купівлі-продажу підприємства або його частки;
- ✓ проведенні процедури переоцінки вартості основних активів підприємства;

- ✓ визначенні рівні кредитоспроможності підприємства;
- ✓ проведенні процедури реструктуризації та ліквідації підприємства;
- ✓ вирішенні майнових спорів;
- ✓ проведенні приватизації підприємства;
- ✓ страхуванні підприємства метою визначення сум страхового відшкодування та поточних страхових платежів.

При потребі підприємства здійснити процедуру оцінки його вартості, етапами її реалізації зазвичай виступають [5]:

- ✓ формулювання завдання та цілей проведення оцінки, укладання договору на проведення оцінки із сторонньою спеціалізованою організацією або доручення на проведення оцінки вартості підприємства власному фінансово-економічному підрозділу;

- ✓ збирання та аналіз необхідної інформації;
- ✓ вибір методу проведення оцінки вартості підприємства та його застосування;

- ✓ аналіз отриманих результатів, їх узгодження та коригування за потребою;

- ✓ оформлення та затвердження звіту та вартості оцінки підприємства.

При проведенні оцінки вартості підприємства мета та завдання її здійснення можуть змінюватися залежно від того, хто виступає «замовником» процедури. Основні цілі класифікації цілей оцінювання вартості підприємства залежно від суб'єкту оцінювання можна представити наступними зв'язками.

Якщо суб'єктом оцінювання виступає підприємство як юридична особа, то цілями оцінки його вартості можуть виступати:

- ✓ забезпечення його економічної безпеки;
- ✓ розроблення стратегії та планів розвитку підприємства, у тому числі із зростання його вартості;

- ✓ додаткова емісія акцій підприємства.

Власник оцінку вартості підприємства здійснює:

- ✓ при виборі варіанта розпорядження власністю;
- ✓ з метою обґрунтування ціни купівлі-продажу підприємства або його частки;

- ✓ встановлення величини доходу при ліквідації підприємства.

Кредитні установи від оцінки вартості підприємства отримують інформацію про фінансову спроможність підприємства та приймають рішення про визначення розміру позики.

Страхові компанії, маючи інформацію про вартість підприємства, визначають розмір страхових виплат та встановлюють розмір страхових внесків.

Фондові біржу від оцінки вартості підприємства отримують інформацію про кон'юнктурну характеристику підприємства, а також перевіряють обґрунтованість котирувань цінних паперів.

Інвестори потребують інформацію про оцінку вартості підприємства для прийняття рішення щодо доцільності інвестицій, а також для визначення допустимої ціни покупки підприємства з метою включення його в інвестиційний проєкт.

Держава вимагає проведення оцінки вартості підприємства у випадках проведення процедури банкрутства для визначення величини доходу від примусової ліквідації підприємства.

Зростання вартості бізнеса є одним із стратегічних завдань управління сучасним підприємством. Для їх ефективної реалізації підприємствам слід застосовувати систематичний підхід в управлінні вартістю підприємства. Впровадження системи управління вартістю на підприємстві є достатньо

тривалим процесом, що може займати декілька років залежно від розміру та організації процесу управління на підприємстві.

Для побудови ефективної системи управління вартістю фактори впливу доцільно розподілити на наступні групи показників: показники інвестиційної діяльності, показники фінансової діяльності, показники ефективності операційної діяльності та показники стратегічної ефективності підприємства.

На першому етапі впровадження системи управління вартістю здійснюється безпосередня оцінка вартості підприємства. Сучасні методи оцінки вартості дають можливість визначити стандарти вартості. Цей етап відіграє важливу роль в моніторингу досягнутої величини вартості, впливає на визначення різниці між потенційною ціною та реальною. Якщо цю різницю обґрунтовано та правильно визначити, то буде створено підґрунтя для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, наслідком яких буде збільшення вартості підприємства, підвищення його конкурентоспроможності, зростання інвестиційної привабливості підприємства.

На другому етапі формується система факторів, що впливають на оцінку вартості підприємства, при цьому доцільним є поділ факторів на зовнішні і внутрішні. Зовнішні фактори, або фактори макросередовища, створюють загальні умови формування вартості підприємств; їх вплив є достатньо вагомим, вони здатні суттєвим чином збільшити або зменшити вартість підприємства. Треба зазначити, що в умовах сьогодення саме зовнішні чинники, серед яких, безумовно, на першому місці знаходиться триваюча війна в Україні, та її наслідки для економіки країни, визначають реальну оцінку вартості підприємства, яка коригується на наявну спроможність забезпечення ресурсами підприємницької діяльності, в першу чергу енергетичними та людськими.

Система внутрішніх чинників вартості являє собою сукупність певних показників діяльності підприємства. Щоб цими факторами можна були

користуватися, треба для них встановити ступінь впливу кожного чинника на вартість підприємства, що також в умовах сьогодення є значущими факторами, які зазнали суттєвого впливу війни в Україні.

Третій етап передбачає розроблення стратегії збільшення вартості підприємства. На цьому етапі формують систему показників діяльності підприємства. Щоб визначити стратегії щодо збільшення вартості об'єкта, потрібно розробити бізнес-модель діяльності підприємства. За допомогою неї можна буде визначити, які рішення вплинуть на вартісну величину підприємства. Модель діяльності підприємства базується на двох показниках: коефіцієнт співвідношення ціни підприємства до чистих активів і коефіцієнта ліквідності.

Четвертий етап передбачає аналіз вкладу підрозділів у вартість підприємства. На цьому етапі враховують, що оцінка вартості бізнесу охоплює всі підприємства, які належать до суб'єктів підприємницької діяльності (за наявності ліцензій та дозволів).

П'ятий етап формує періоди оцінки вартості підприємства. Для досягнення результатів слід скласти календарний план аналізу ефективності його діяльності. Згідно цього плану оцінюються та обговорюються результати оцінки вартості бізнесу.

Перелічені вище підходи були застосовані до оцінки вартості реального підприємства, що працює в галузі оптової торгівлі деталями та приладдям для сільськогосподарської техніки та автотранспортних засобів, а також сільськогосподарськими машинами й устаткуванням на ринку Полтавської області.

Аналіз показників середньозваженої вартості капіталу підприємства у 2021-2023 роках показав її зниження у 2022 році та невелике зростання у 2023 році. Зниження середньозваженої вартості капіталу підприємства обумовлено погіршенням результатів господарювання, особливо у 2022 році, якій був шоковим для бізнесу з початком війни, зростання значення показника у 2023 році можна пояснити відносною адаптивністю до умов ведення бізнесу під час

війни, а також більш менш стабільними умовами господарювання у цьому році в Полтавській області. Економічно цей показник співвідноситься з високою часткою власного капіталу, інвестованого в діяльність підприємства, а також зменшенням частки кредитів у структурі джерел фінансування підприємства.

Динаміка основних показників підприємства, які були використані для розрахунку середньозваженої вартості капіталу представлена у таблиці 1.

Таблиця 1. Розрахунок середньозваженої вартості капіталу підприємства за 2021-2023 рр.

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Середньорічний розмір капіталу, тис. грн.	2490	3016	3898
у тому числі:			
власний (акціонерний) капітал, %	49,9	54,3	46,8
позиковий капітал, %	50,1	45,7	53,2
у тому числі:			
кредити банків, %	7,7	10,4	25,8
поточні зобов'язання, %	42,4	35,3	27,4
Рентабельність (збитковість) власного капіталу, %	50,2	11,8	11,6
Сплачені відсотки, тис. грн..	81,3	99,4	233,2
Податок на прибуток, тис. грн.	137,1	42,2	46,7
Податковий коректор	18,7	22,9	53,6
Рівень ставки проценту за кредитами з урахуванням податкового коректора, %	32,8	24,5	17,8
Середньозважена вартість капіталу, %	27,59	8,93	10,06

Показник середньозваженої вартості капіталу впливала на величину економічної доданої вартості досліджуваного підприємства. Аналіз формування показника економічної доданої вартості показав, що внаслідок недостатньо ефективного управління ресурсами та результатами діяльності підприємство щороку втрачало додану економічну вартість. Зроблений висновок підтверджують дані таблиці 2.

Враховуючи, що економічна додана вартість є основною і найбільш вагомою складовою формування фундаментальної вартості підприємства, маємо підстави стверджувати, що остання також поступово скорочувалася.

Таблиця 2. Показники економічної доданої вартості підприємства у 2021-2023 роках

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Рентабельність інвестованого капіталу, %	25,08	6,39	5,45
Середньозважена вартість капіталу, %	27,59	8,93	10,06
Середньорічний розмір капіталу, тис. грн.	2490	3016	3898
Економічна додана вартість, тис. грн.	-63	-77	-180

Формування економічної додатної вартості підприємства у 2023 році можна представити наступними складовими (рисунок 1).

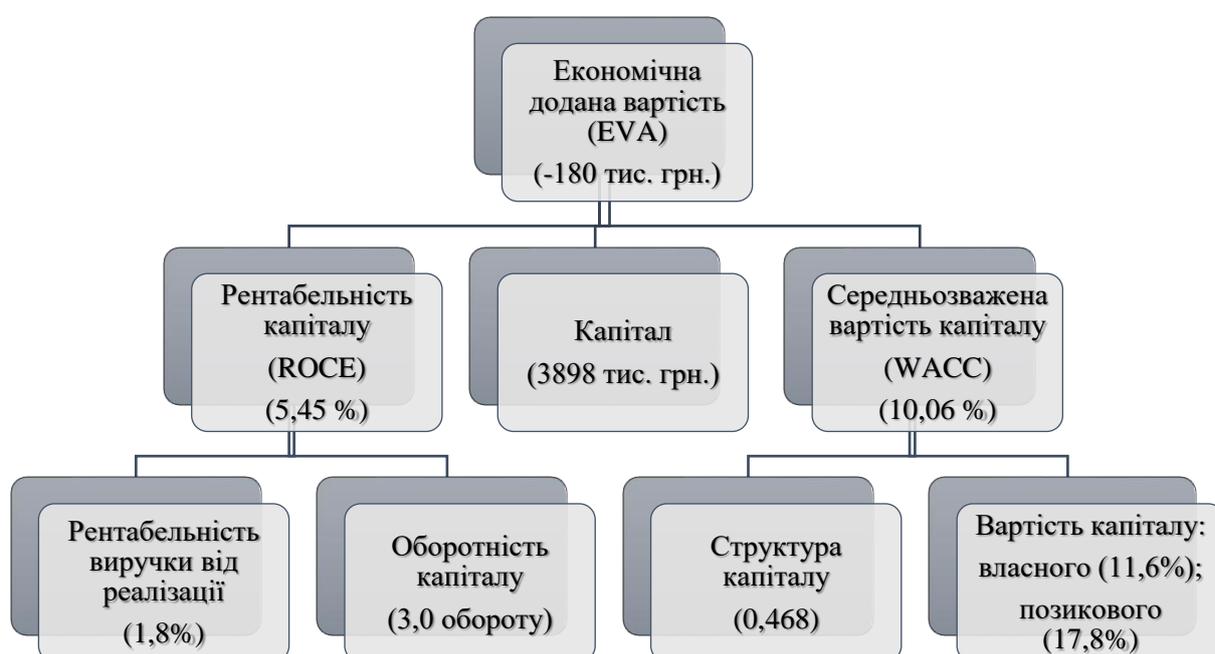

Рис 1. Формування економічної доданої вартості підприємства у 2023 р.

Отже, дослідження формування показника економічної доданої вартості доводить, що вартість підприємства знижується за рахунок неефективного використання інвестованого капіталу, а також внаслідок перевищення середньозваженої вартості капіталу над його рентабельністю. Це означає, що управління ресурсами досліджуваного підприємства не сприяє досягненню основної мети функціонування підприємства – збільшенню його економічної доданої вартості, а отже його якість потребує підвищення.

Показник акціонерної доданої вартості описує зміни вартості досліджуваного підприємства за допомогою таких чинників як: поточний рівень

продажів, зростання продажів, рентабельність продажів, ставка податку на прибуток, інвестиції в оборотний капітал, чисті капітальні вкладення, середньозважена вартість капіталу. Економічне значення показника акціонерної доданої вартості полягає в тому, що він є капіталізованою зміною в операційному грошовому потоці за мінусом поточної вартості інвестицій, проведених, щоб викликати це зростання грошового потоку.

Розрахунок зазначеного показника досліджуваного підприємства представлено в таблиці 3.

Таблиця 3 Показники формування акціонерної доданої вартості підприємства у 2021-2023 рр.

Показник	Періоди		
	2021 р.	2022 р.	2023 р.
1. Чистий операційний прибуток, тис.грн	492,4	246,2	1163,1
2. Приріст чистого операційного прибутку, тис.грн	0	-246	917
3. Приріст обсягу вкладень капіталу, тис.грн	0	-25	92
4. Чистий грошовий потік, тис.грн	492,4	270,8	1071,4
5. Середньозважені витрати на капітал, %	10,06	10,06	10,06
6. Залишкова вартість, тис.грн	49	25	116
7. Коефіцієнт дисконтування [†]	1,00	0,91	0,83
8. Приведена вартість чистого вільного грошового потоку, тис.грн	492	246	885
9. Приведена вартість залишкової оцінки вартості, тис.грн	49	22	96
10. Приріст приведеної вартості залишкової оцінки вартості, тис.грн	0	-27	74
11. Додана акціонерна вартість, тис.грн	492	220	959

Послідовність розрахунку показників відображена в таблиці у вигляді покрокових алгоритмів. З метою визначення розрахункових показників було зроблено припущення, що в 2024 р. та наступних фінансових періодах умови здійснення господарської діяльності підприємства покращаться, що є можливим на підставі збільшення обсягу продажів сільгосптехніки на основі участі підприємства в угодах лізингу.

Для досягнення запланованих показників підприємства визначено межу середньозваженої вартості капіталу на рівні 10,06%, це значення показника застосовано для визначення приведеної вартості грошових потоків підприємства. Так само близько 10% становитимуть додаткові вкладення на формування капіталу підприємства, що визначатиме динаміку приросту відповідного розрахункового показника.

Таким чином, за результатами оцінки процесів формування вартості досліджуваного підприємства необхідно відзначити, що впродовж останніх звітних періодів підприємство не забезпечувало позитивної динаміки основних показників його фінансового розвитку, що, крім урахування об'єктивних чинників війни та її негативних наслідків, надає підстави для висновку про недостатньо ефективне використання наявного фінансово-економічного потенціалу та свідчить про необхідність коригування фінансової функції підприємства.

У ході оцінки вартості підприємства отримано результати, які свідчать про недоліки діючої на підприємстві моделі формування вартості бізнесу, які негативно впливають на його величину. Упродовж періоду дослідження зменшення вартості підприємства відбувалося не лише внаслідок збитків за результатами діяльності, які мали місце в 2023 р., але й в результаті дії інших чинників. Зокрема, впродовж періоду дослідження економічна додана вартість підприємства мала негативні значення, оскільки середньозважена вартість капіталу підприємства перевищувала рівень рентабельності інвестованих у діяльність підприємства ресурсів. Крім того, відбувалося зниження рівня ділової активності та уповільнення оборотності капіталу.

Узагальнення результатів дослідження умов та чинників формування вартості підприємства свідчить про відсутність належної уваги керівництва досліджуваного підприємства до вирішення головного завдання управління бізнесом, а саме максимізації його вартості.

Подальша стратегія розвитку підприємства має бути орієнтована на максимізацію вартості підприємства. На тактичному рівні управління підприємством має бути запроваджено механізм прийняття вартісно орієнтованих управлінських рішень щодо формування і використання ресурсів, здійснення поточної діяльності підприємства. Це означає, що процедура прийняття управлінських рішень на підприємстві має передбачати обов'язкову процедуру їх експертизи (аналізу впливу) на ключові показники формування вартості підприємства.

Напрями підвищення вартості підприємства зорієнтовані на попередження деструктивних тенденцій розвитку та послаблення впливу кризових проявів у вітчизняній економіці на фінансовий стан і параметри формування вартості підприємства. Вирішення зазначеного завдання розпочинається на оперативному рівні. Комплекс управлінських заходів щодо підвищення вартості підприємства на оперативному рівні спрямований на покращення цільових параметрів вартості, що характеризують основні складові виробничого та фінансового потенціалу підприємства.

З огляду на стан фінансової нестабільності зовнішнього середовища, що, як очікується, позначиться на діяльності та фінансовому стані підприємства у прогностичному періоді дослідження, для зміцнення його фінансового стану та попередження подальшого руйнування вартості в перспективі необхідно запроваджувати програму стабілізації фінансового стану.

Така програма являє собою спеціально розроблений внутрішньонормативний документ, що містить комплекс обґрунтованих (за часом, місцем, ресурсами та виконавцями) взаємопов'язаних заходів щодо проблемних аспектів діяльності підприємства, спрямованих на подолання та недопущення деструктивних явищ у роботі підприємства, які впливають на вартість бізнесу.

Основу розробки управлінських рішень щодо підвищення вартості досліджуваного підприємства становлять результати моніторингу зовнішніх та внутрішніх умов діяльності підприємства, оцінки його поточного фінансового стану. Зміст та обсяг заходів визначається завданнями підвищення вартості підприємства.

Одним із варіантів плану підвищення вартості підприємства може слугувати перелік заходів, представлений у таблиці 4.

Таблиця 4. План оперативних заходів щодо підвищення вартості підприємства

Завдання	Відповідальний підрозділ	Перелік необхідних для виконання завдання робіт	Додатковий потік грошових коштів, тис. грн.	
			притік	відтік
1	2	3	4	5
1.Збільшити дохід від операційної діяльності	Бухгалтерія, лізингові компанії, юрист	Укласти угоди з лізингодавцями щодо участі в угодах лізингового фінансування в якості дилера	1744,6	-
2.Зменшити витрати від операційної діяльності	Бухгалтерія, матеріально-відповідальні особи	В результаті участі в угодах лізингового фінансування витрати на збут зменшаться на 979,2 тис. грн., закупівельні ціни – на 2996,3 тис. грн.	127,0	-
3.Прискорити розрахунки за реалізовану спецтехніку та устаткування	Бухгалтерія, відділ збуту, лізингові компанії	Прискорення процедури укладення угод та розрахунків з покупцями	323,1	
4.Забезпечити інкасацію дебіторської заборгованості	Бухгалтерія	Провести роботу з покупцями для зменшення дебіторської заборгованості на 20%	367,2	-
5.Реструктуризація заборгованості з постачальниками	Бухгалтерія	Провести взаємозалік з контрагентами	298,0	298,0
6.Розрахунки з контрагентами банківським векселем	Бухгалтерія	Провести розрахунки за придбану техніку простими переказними векселями на суму 10000,0 тис. грн. (комісійні витрати 1,5%)	-	50,0
7.Реалізація незадіяних у господарській діяльності матеріальних запасів	Відділ збуту	Провести реалізацію неліквідних залишків товарів за зниженими цінами (знижка в залежності від характеру недоліквітів ТМЦ)	155,0	190,0
Разом	х	х	3014,9	538,0

Наслідком впровадження запропонованих заходів буде отримання додаткового прибутку, а також позитивне сальдо притоку грошових коштів.

На підставі оптимізованих значень розрахункових показників визначено оптимізовану величину вартості бізнесу досліджуваного підприємства методом дисконтування грошових потоків. Результати розрахунків представлено у таблиці 5. Підсумкова величина вартості бізнесу після оптимізації показників її формування на основі реалізації заходів щодо підвищення вартості підприємства визначена як середньоарифметичне значення й складає значення 4944,3 тис. грн:

Таблиця 5. Розрахунок оптимізованої вартості підприємства методом дисконтування грошових потоків

Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Разом
Грошовий потік, тис. грн.	2281,1	2281,1	2281,1	6843,4
Залишкова вартість бізнесу, тис. грн.			4 471	4471
Ставка дисконтування, %	18,5	18,5	18,5	x
Коефіцієнт дисконтування	0,601	0,507	0,428	1,536
Дисконтований грошовий потік, тис. грн.	1371	1157	2890	5417

Таким чином, можна зазначити, що за підсумками пропонуваного заходів щодо збільшення вартості підприємства, можливе збільшення його вартості на 4648,3 тис. грн. На цій підставі, запропоновані управлінські заходи щодо підвищення вартості підприємства, які охоплюють оперативний, тактичний та стратегічний рівні, є доцільними для їх послідовного та комплексного використання в системі фінансового менеджменту підприємства. Результати розрахунків також доводять доцільність розробки та реалізації на підприємстві стратегії максимізації вартості бізнесу і концепції вартісно орієнтованого управління фінансово-господарською діяльністю.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, сучасні умови господарювання для бізнесу є надзвичайно складними та непрогнозованими. Проте основою для оцінки вартості бізнесу залишаються його фінансові та економічні показники діяльності, які у сучасних умовах слід скоригувати на фактори впливу зовнішнього та внутрішнього середовища. Треба також зазначити, що незважаючи на досить суттєвий вплив чинників зовнішнього середовища, завдання зростання вартості бізнесу є одним з ключових стратегії розвитку підприємницької діяльності. Подальші дослідження щодо оцінки вартості бізнесу у сучасних умовах, на нашу думку, потрібно спрямовувати на пошук шляхів зменшення впливу нефінансових чинників на показник ринкової вартості суб'єкта підприємницької діяльності. Управлінські рішення щодо здійснення діяльності підприємства мають бути вартісно орієнтованими, тобто забезпечувати покращення всіх чинників, які задіяні у формування вартості бізнесу.

Література

1. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» в редакції: Закону від 22.05.2023 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2658-14> (дата звернення 02.04.2024)
2. Постанова КМУ «Про затвердження Національного стандарту N 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» в редакції від 11.08.2022, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF#Text> (дата звернення 02.04.2024)
3. Кулакова С.Ю., Мінняйленко І.В. Потенціал і розвиток підприємства: навчальний посібник. Полтава: ПолтНТУ імені Юрія Кондратюка, 2015. 214 с.
4. Салун М. М. Методологія, методика та оцінка процесів модернізації ресурсного потенціалу підприємства: монографія. К.: Ліра- К, 2013. 416 с
5. Цибульська Е. Оцінка бізнесу та його складових. К.: Кондор, 2020. 364 с.
6. Синілова О.М. Методологічні засади оцінки вартості підприємств. *Соціальна економіка*. 2020. Випуск 60. С. 128-136
7. Задерей В. Ю. Методи оцінки вартості компаній. *Агросвіт*. 2017. №5. С. 48–54.
8. Гамма Т. М. Оцінка вартості бізнесу в інтеграційних процесах. *Економічний аналіз*. 2016. Том 24. №2. С.71–79.
9. Сендерович А. Й. Сучасні моделі оцінки вартості компаній. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. №1. С.99–106.
10. Рубан Ю.Б., Татар М.С. Методологічні основи оцінювання вартості підприємства в сучасних умовах. *Економіка і суспільство*. 2017. №13. С.18-24

References

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2023), The Law of Ukraine "On Appraisal of Property, Property Rights and Professional Appraisal Activity in

Ukraine", available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2658-14> (Accessed 04 April 2024).

2. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022), "On the approval of the National Standard No. 1 "General principles of valuation of property and property rights" available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF#Text> (Accessed 04 April 2024).

3. Kulakova, S.Yu. and Miniajlenko, I.V. (2015), *Potentsial i rozvytok pidpryiemstva: navchal'nyj posibnyk* [The potential and development of the enterprise: a study guide], Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic, Poltava, Ukraine.

4. Salun, M. M. (2013), *Metodolohiia, metodyka ta otsinka protsesiv modernizatsii resursnoho potentsialu pidpryiemstva: monohrafiia* [Methodology, technique and assessment of the processes of modernization of the resource potential of the enterprise: monograph], Lira-K, Kyiv, Ukraine.

5. Tsybul's'ka, E. (2020), *Otsinka biznesu ta joho skladovykh: navch. Posibnyk* [Assessment of business and its components: a study guide], Kondor, Kyiv, Ukraine.

6. Synilova, O.M. (2020), "Methodological principles of estimating the value of enterprises", *Social economy*, vol.60, pp. 128-136.

7. Zaderej, V. Yu. (2017), "Methods of assessing the value of companies", *Agroworld*, vol.5, pp. 48-54.

8. Gamma, T. M. (2016), "Estimation of business value in integration processes", *Economic analysis*, 24, vol.2, pp.71-79.

9. Senderovich, A. Y. (2015), "Modern models of valuation of companies", *Investments: practice and experience*, vol.1, pp. 99-106.

10. Ruban, Yu.B. and Tatar, M.S. (2017), "Methodological bases of enterprise value estimation in modern conditions", *Economy and society*, vol.13, pp.18-24.

Стаття надійшла до редакції 09.07.2024 р.